

розробки стандартів до налагодження діалогу між ними з метою уніфікації, стандартизації й узгодженості між існуючими концепціями звітування. З іншого боку, спостерігається тенденція до розвитку інтегрованої звітності з урахуванням галузевої специфіки, що обумовлює потребу розробки галузевих стандартів інтегрованого звітування.

Список використаних джерел:

1. Єршова Н. Ю. Розвиток методологічних основ формування інтегрованої звітності. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2016. Вип. 1. С. 451–459. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10861/1/РОЗВИТОК%20МЕТОДОЛОГІЧНИХ%20ОСНОВ%20ФОРМУВАННЯ%20ІНТЕГРОВАНОЇ%20ЗВІТНОСТІ.pdf>
2. Sustainability and Reporting Trends in 2025 – Preparing for the Future / GRI's Reporting 2025 Project: First Analysis Paper. May. 2015. URL: <https://csrjournal.com/wp-content/uploads/2015/06/Sustainability-and-Reporting-Trends-in-2025-Preparing-for-the-Future.pdf>
3. Martin R. Insights into integrated reporting 4.0: The story so far. URL: <https://www.accaglobal.com/uk/en/professional-insights/global-profession/Integratedreporting-4.html>
4. The time has come. The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/11/the-time-has-come.pdf>
5. Reporting on a changing world / PwC's Annual Review of Reporting Practices in the FTSE 350. July 2021. 30 p. URL: <https://www.pwc.co.uk/audit/assets/pdf/reporting-on-a-changing-world.pdf>

ПІДТРИМКА З БОКУ ДЕРЖАВИ СТОСОВНО ПРОБЛЕМНИХ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Батракова Т. І., канд. екон. наук, доцент, Гурська А. Ю., магістр, Запорізький національний університет

З початку повномасштабної війни з боку росії на території України, вагомо збільшилася кількість проблемних кредитів для банків. Причинами цього стало те, що кредитні кошти були отримані на придбання майна, яке виступає заставою по кредиту, однак внаслідок війни позичальник втратив це майно та його платоспроможність знизилася.

З березня 2022 року по червень того ж року частка проблемних кредитів зросла з 305 млрд грн до 317,5 млрд грн (26,58% та 27,65% відповідно). Саме тому держава повинна реалізувати виважений та збалансований підхід до підтримки та вирішення проблеми непрацюючих кредитів [1].

У зв'язку з погіршенням фінансового стану позичальників, НБУ рекомендує банкам частіше пропонувати своїм клієнтам кредитні канікули або реструктуризацію боргу за споживчим кредитом. Суть кредитних канікул полягає у тому, що під час воєнного стану та 30 днів після його завершення, у разі прострочення позичальником платежів, споживач звільняється від сплати штрафів, пені та інших платежів, які передбачені укладеним договором. Однак, зобов'язання на повернення кредиту та відсотків залишається у повній мірі.

В індивідуальному порядку банк має право використовувати додаткові заходи підтримки або списання частини боргу, якщо за ним сплачено більше 80% всієї суми.

Але кредитні канікули також несуть загрозу як для банку, так і для позичальника, оскільки після закінчення воєнного стану та через 30 днів позичальник повинен буде сплатити всі прострочені суми за кредитом та відсотком, що були накопичені під час війни. Та в тому разі, якщо всі ці суми не будуть погашені, банк буде нараховувати штрафи, пені та інші платежі, що в майбутньому може призвести до судових спорів.

Що стосується іпотечного майна в умовах воєнного стану, то держава обмежила звернення стягнення на іпотечне майно в рахунок погашення кредиту. Та як наслідок, банки втрачають можливість виселяти мешканців з іпотечного майна та іпотечне майно не зможе реалізуватися на електронних торгах. Банк має змогу тільки отримувати рішення суду про звернення стягнення на іпотечне майно, але не виконувати це рішення. Однак після завершення воєнного стану, всі отримані рішення суду про вилучення майна, будуть приведені до виконання (виселення та вилучення житла).

У липні 2022 року Верховною Радою України був прийнятий законопроект стосовно підтримки позичальників, майно яких було знищено або пошкоджено внаслідок збройної агресії РФ. Відповідно до цього проекту, споживчі кредити можуть бути заморожені або прощені [2].

Якщо розглядати механізм замороження кредиту, то він планується надаватися позичальникам, які брали кредит на придбання житлової нерухомості або автомобіля. Існують декілька варіантів заморожки кредитів:

1) Якщо нерухомість знаходиться на тимчасово окупованій території або на території ведення бойових дій. Кредит заморожується при умовах, коли позичальник не знає про стан свого майна та не має змоги зібрати докази стосовно цілісності його. Позичальник звільняється від сплати боргу на термін до дев'яностого днів після скасування воєнного стану в Україні. Якщо позичальник подає усі документи, які засвідчують знищення чи руйнування майна, то він звільняється від сплати кредитного боргу до того моменту, як отримає компенсацію від держави. Відсотки, нараховані після 24 лютого будуть анульовані [2].

2) Якщо нерухомість знаходиться на підконтрольній території України, але пошкоджено чи знищено внаслідок збройної агресії РФ. Кредит заморожується при умовах, якщо позичальник надає заяву та документи, що підтверджують знищення чи руйнування майна, та позичальник звільняється від сплати боргу до тих пір, поки не отримає матеріальну компенсацію за втрачене майно. Відсотки, нараховані після 24 лютого будуть анульовані [2].

Однак буде існувати варіант анулювання кредити повністю тоді, коли житло зруйноване внаслідок атаки росії та воно є єдиним місцем для проживання всієї родини позичальника, та не перевищувати певні габарити. Також умовою є те, що автомобіль, що був у заставі є єдиним авто позичальника та об'єм двигуна не перевищує 2500 сантиметрів. І ще важливим показником

виступає відсутність простроченої заборгованості станом на 23.02.2022. Що стосується банку, то він отримує право отримати компенсацію від держави за втрачений кредит [2].

Частка непрацюючих кредитів у портфелях українських банків збільшується, що є початком великої кризи. Банки намагаються впоратися з боргами, але деяким з них навряд вдасться уникнути проблем.

Стан банківських установ прямопропорційно залежить від стану української економіки в цілому. Економічна активність знизилася на 30–40 %, тому очікується, що така ж частка кредитів стане проблемними. Це є потенційною проблемою для частини ринку, оскільки збитки від проблемних кредитів негативно відіб'ються на капіталі банків. З початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України НБУ послабив правила дотримання банками вимог до капіталу, однак жорсткіші вимоги можуть повернутися вже у 2023 році.

З 24 лютого 2022 року і до 1 липня того ж року діли кредитні канікули для всіх позичальників банків, тобто банки не рахували дні простроченої заборгованості. На початку жовтня були зафіксовані перші та одиночні випадки непрацюючих кредитів, що досягли 90-денної затримки. В основному причиною визнаних непрацюючих кредитів є ті випадки, коли банки не змогли вийти на зв'язок з позичальниками задля домовленості про реструктуризацію.

Можливість достатньо гнучко реструктуризувати борги позичальників дозволяє банківським системам демонструвати повільний зріст обсягів проблемних кредитів. Реструктуризація дозволяє тимчасово не визнавати збитки за проблемними кредитами і хоча б на папері зберегти прийнятні показники капіталу банків. У квітні 2022 року Державна служба статистики оцінила рівень збитків банків на 50–70 % грошових потоків за кредитами.

З початку війни рівень виплат по кредитах знизився до 50-60%, але протягом декількох місяців показники вирівнялися. Через високий рівень невизначеності нові угоди між банками та позичальниками є переважно короткостроковими проміжними варіантами.

Осіною Національний банк України зазначив спад вартості робочого кредитного портфеля що найменше на 20%. З березня по вересень 2022 року банки повинні були сформувати резерви під знецінення кредитів, взявши до уваги ризик неповерненості кредитних коштів. За даними НБУ сума резерву склала 93,2 млрд грн [1].

Реальну цифру непрацюючих активів у банківських установах можливо буде побачити в середині 2023 року. Національним банком України було заплановано оцінку якості активів, також окремо буде здійснюватися оцінка здатності нормалізувати фінансові показники, тобто життєздатність банків.

Так само як і під час кризи у 2014-2015 роках, банки будуть вимушені шукати гроші, на покриття збитків, оскільки НБУ від банків буде вимагати капіталізації та реструктуризації активів. Також НБУ очікує того, що більшість банків будуть мати змогу відновити свій капітал за допомогою прибутків майбутніх періодів,

однак є ризик потреби додаткової капіталізації від акціонера банками, які будуть мати можливість відновлювати капітал своїми зусиллями.

Що стосується банків з іноземним капіталом, то складається інша ситуація, а саме те, що велика кількість з них після початку війни зменшила обсяги нових кредитів та водночас збільшила ліквідність. Отже, західні фінансові групи мають змогу легко рекапіталізувати свої дочірні компанії.

Враховуючи успіхи Збройних Сил України на фронті за останні місяці, західні банки з достатньо великою ліквідністю зможуть піти на експансію. А враховуючи те, що вже 42% українського експорту оплачується в євровалюті, то скоріш за все це будуть банки Європи.

Війна тим чи іншим боком вплинула на діяльність усіх банківських та небанківських установ, спровокувавши необхідність у залученні підтримки з боку держави

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
2. Офіційний вебпортал парламенту України, Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/225367.html>

ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТУВАННЯ ТЕХНОПАРКІВ ТА ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ

Батракова Т. І., канд. екон. наук, доцент, Кармазіна В. С., магістр, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Технопарки є ядрами інновацій у державі та магнітами інвестицій по всьому світу. Для нашої країни, економіка якої функціонує в складних реаліях війни, розпочатої вторгненням російської федерації до території незалежної суверенної України 24.02.2022 р., саме активізація інноваційної діяльності є свіжим підходом для подальшої розбудови сильної держави. Хоча технопарки переживали застій до 2020 р., та наразі їх активне функціонування перебуває у статусі зародження епохи ефективної праці над фінансовою підтримкою даної сфери.

Слід зазначити, що недостатність грошової підтримки технопарків особливо відчутною стала у наш час, бо поступово українські інноваційні підприємства повертаються до більш менш повноцінного життя.

Донедавна джерелами фінансування цієї галузі були власні кошти ініціаторів-учасників, фінансування від Державного фонду розвитку громад та територій. Однак такі джерела були вкрай обмежені у можливостях, тому й до початку 2022 р. фундаментальним рушієм розвитку інновацій стали приватні інвестори.

Працюючими на такому виді фінансування є індустриальні технопарки В. Хмельницького: «UNIT.City», «LvivTech.City», «UNIT.City Kharkiv»; інноваційно-промисловий парк О. Ярославського «Еконополі-ХТЗ», що має бути